

PYTANIA NA POSZCZEGÓLNYCH PUNKTACH KONTROLNYCH ORAZ MATERIAŁ DYDAKTYCZNY

PUNKT KONTROLNY NR 1 – PCK-R

ZESTAW NR 1

1. Kierujący rowerem:

- powinien trzymać kierownicę oburącz
- powinien trzymać kierownicę przynajmniej jedną ręką i nogi na pedałach
- powinien trzymać kierownicę jedną ręką bez trzymania nóg na pedałach

2. Znak B-9 obowiązuje:

- na jezdni kierujących motorowerami
- na poboczu kierujących motorowerami
- na jezdni i poboczu kierujących rowerami

3. Podaj prawidłową kolejność przejazdu:

- 1 i 3 równocześnie, na końcu tramwaj
- 2, 3, 1
- 3, 2, 1

ZESTAW NR 2

1. Kierujący rowerem jednośladowym może jechać po chodniku, gdy szerokość chodnika jest większa niż 2 metry i brakuje wydzielonej drogi dla rowerów pod warunkiem:

- ustępowania miejsca pieszym przy ograniczeniu prędkości na jezdni do 40 km/h
- ustępowania miejsca pieszym przy ograniczeniu prędkości na jezdni powyżej 50 km/h
- ustępowania miejsca pieszym przy ograniczeniu prędkości na jezdni do 50 km/h

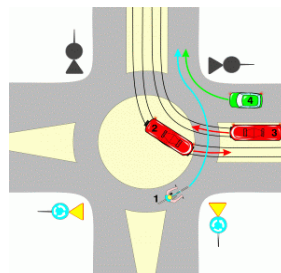
2. Kierujący rowerem widząc znak C-2 (niebieskie tło):

- obowiązany jest skręcić w prawo za znakiem na drugim skrzyżowaniu od wstawienia tego znaku
- nie może skręcić w prawo za znakiem na najbliższym skrzyżowaniu
- obowiązany jest jechać w prawo na najbliższym skrzyżowaniu

3. Określ kolejność przejazdu pojazdów przez rondo:

- 1, 2, 3 i 4
- 2, 3, 1, 4
- 2, 1, 3 i 4

ZESTAW NR 3

1. Obowiązkowym wyposażeniem roweru jest:

- dzwonek, lusterko, dwa sprawnie działające hamulce
- dzwonek, światło odblaskowe koloru białego o kształcie innym niż trójkąt, jeden sprawnie działający hamulec
- dzwonek, światło odblaskowe koloru czerwonego o kształcie innym niż trójkąt, jeden sprawnie działający hamulec

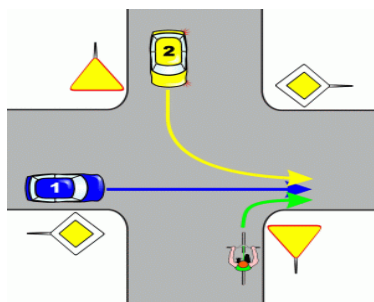
2. Znak ten oznacza:

- zakaz wjazdu rowerów
- przejazd dla rowerzystów
- drogę dla rowerów

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący rowerem:

- przejeżdża ostatni
- ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 2
- ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 1

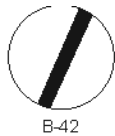
ZESTAW NR 4

1. Kierujący rowerem ma obowiązek używania świateł stanowiących obowiązkowe wyposażenie roweru:

- przez całą dobę
- tylko od zmierzchu do świtu
- w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza

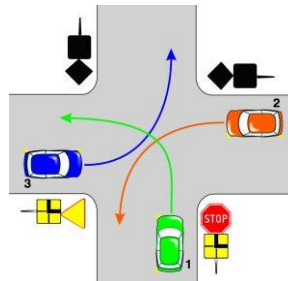
2. Znak B-42 „koniec zakazów” odwołuje:

- znak B-9
- znak B-36
- znak B-23

3. Określ kolejność przejazdu pojazdów przez skrzyżowanie:

- 2, 1, 3
- 2, 3, 1
- 3, 2, 1

ZESTAW NR 5

1. Kierującemu rowerem zabrania się:

- jazdy po poboczu obok innego uczestnika ruchu
- jazdy po poboczu obok innego uczestnika ruchu bez kasku ochronnego
- jazdy po jezdni obok innego roweru, jeżeli utrudnia to poruszanie się innym uczestnikom ruchu

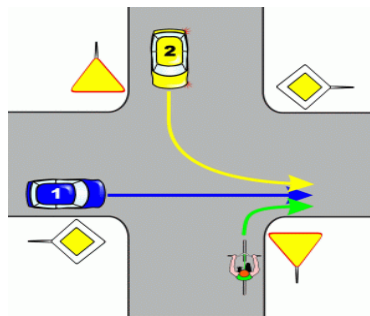
2. Znak B-41 oznacza:

- drogę dla pieszych
- zakaz ruchu pieszych
- nakaz ruchu pieszych

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący rowerem:

- ustępuje pierwszeństwa pojazdom 1 i 2
- ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 2
- ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 1

ZESTAW NR 6

1. W których sytuacjach wyprzedzanie rowerzysty przez motorowerzystę jest zabronione:

- na skrzyżowaniu
- na przejściu dla pieszych
- przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia

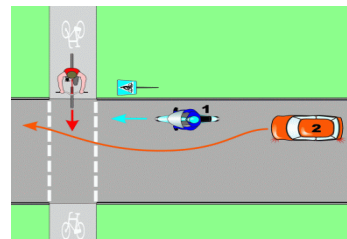
2. Znak C-13 „droga dla rowerów” oznacza:

- drogę dla kierujących rowerami wielośladowymi
- drogę dla kierujących rowerami jednośladowymi
- drogę dla kierujących rowerami bez względu na rodzaj roweru

3. W tej sytuacji:

- kierujący rowerem ma pierwszeństwo przed pojazdami nr 1 i 2
- kierujący pojazdem nr 2 może wyprzedzić pojazd nr 1
- kierujący pojazdem nr 2 nie może wyprzedzić pojazdu nr 1

ZESTAW NR 7

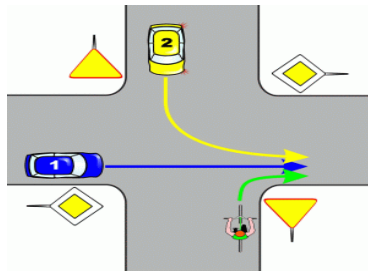
1. Kierujący pojazdem na skrzyżowaniu widząc przed sobą policjanta kierującego ruchem i czynną sygnalizację świetlną:

- stosuje się do sygnalizacji świetlnej ignorując sygnały policjanta
- stosuje się do sygnałów podawanych przez policjanta ignorując sygnały świetlne
- stosuje się do znaków drogowych bez względu na sygnały podawane przez policjanta i sygnalizator

2. Znak C-5 oznacza:
- drogą jednokierunkową
 - nakaz jazdy prosto
 - zakaz jazdy prosto

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący rowerem:
- ustępuje pierwszeństwa pojazdom 1 i 2
 - ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 2
 - ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 1

ZESTAW NR 8

1. Pieszy obowiązany jest poruszać się lewą stroną jezdni jeżeli nie ma możliwości korzystania z pobocza pod warunkiem:

- ustępowania miejsca pieszym w podeszłym wieku
- ustępowania miejsca inwalidom poruszającym się na wózkach inwalidzkich
- ustępowania miejsca przejeżdżającym pojazdom

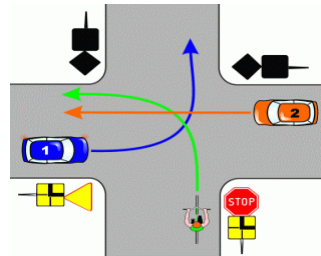
2. Kierujący rowerem na skrzyżowaniu widząc przed sobą policjanta w pozycji jak na zdjęciu:

- musi zatrzymać rower
- powinien jechać dalej bo policjant będzie zdejmował czapkę
- powinien jechać prosto i upewnić się czy nie ma znaku STOP

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący rowerem:

- przejeżdża pierwszy
- przejeżdża drugi
- przejeżdża ostatni

ZESTAW NR 9

1. Kolumna rowerów jednośladowych powinna się składać maksymalnie z:

- 5 rowerów
- 10 rowerów
- 15 rowerów

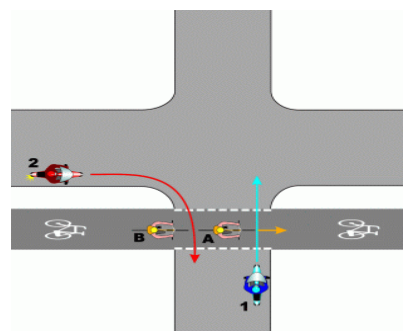
2. Znak C-13a oznacza:

- zakaz jazdy rowerem
- koniec drogi dla rowerów
- zakaz jazdy rowerami jednośladowymi

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący rowerami A i B:

- powinni zachować szczególną ostrożność
- ustępują pierwszeństwa pojazdowi nr 1
- ustępują pierwszeństwa pojazdowi nr 2

ZESTAW NR 10

1. Kierującemu rowerem zabrania się:

- przewożenia innej osoby, jeżeli nie ukończył 17 lat
- wprzedzania innego rowerzysty bezpośrednio przed wzniesieniem na drodze jednokierunkowej
- wprzedzania innego rowerzysty bezpośrednio przed wzniesieniem na drodze dwukierunkowej

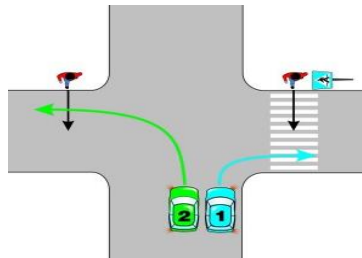
2. Znak B-43 oznacza:

- wjazd do strefy ograniczonej prędkości do 30 km/h
- w strefie za znakiem mogą występować nieoznaczone urządzenia wymuszające powolną jazdę
- wjazd do strefy zamieszkania

B-43

3. Na tym skrzyżowaniu kierujący pojazdem:
- nr 1 – nie ustępuje pierwszeństwa pieszemu
 - nr 2 – ustępuje pierwszeństwa pieszemu
 - nr 2 – nie ustępuje pierwszeństwa pieszemu

PUNKT KONTROLNY NR 2 - CZARNCA

PYTANIA:

- Gdzie się urodził Stefan Czarniecki?
- W którym roku urodził się Stefan Czarniecki?
- W którym roku zmarł Stefan Czarniecki?
- Gdzie zmarł Stefan Czarniecki?
- Czarniecki był w trakcie podróży kiedy nagle zmarł. Do jakiego miasta podróżował?
- Gdzie jest pochowany Stefan Czarniecki?
- Ile dzieci miał Stefan Czarniecki?
- Jak miał na imię ojciec Stefana Czarnieckiego?
- Jak miała na imię matka Stefana Czarnieckiego?
- Jaki herb miał ród Czarnieckich?
- Jak miała na imię żona Stefana Czarnieckiego?
- Kiedy Stefan Czarniecki otrzymał buławę hetmańską?
- Po kim Stefan Czarniecki otrzymał buławę?
- Czarniecki brał udział w wielu bitwach, wymień choć jedną.
- Ile szkół we Włoszczowie nosi imię Stefana Czarnieckiego?
- Która szkoła we Włoszczowie nosi imię hetmana Stefana Czarnieckiego?
- Ilu braci miał Stefan Czarniecki?
- Stefan Czarniecki w ciągu swego życia pełnił wiele funkcji. Wymień choć jedną.
- Jak się nazywał Marszałek Polski, który w 1937 roku uczestniczył w uroczystym odsłonięciu sarkofagu Czarnieckiego w Czarnicy?
- Gdzie się odbyły uroczystości pogrzebowe po śmierci Stefana Czarnieckiego?
- Z wojskami którego władcy walczył Czarniecki podczas potopu szwedzkiego?
- Ilu synów Krzysztofa Czarnieckiego trafiło do zawodowej służby wojskowej?
- Czy Stefan Czarniecki miał męskiego potomka?
- Który z braci Stefana Czarnieckiego doczekał się męskiego potomka?
- Kto ufundował budowę kościoła w Czarnicy?
- W którym wieku dobudowano do kościoła w Czarnicy kaplicę?
- Wymień choć jedną pamiątkę po Stefanie Czarnieckim, która znajduje się w kaplicy kościoła w Czarnicy.
- Ile lat miał Stefan Czarniecki, kiedy ożenił się z Zofią Kobierzycką?
- Która z polskich pieśni patriotycznych nawiązuje w jednej ze zwrotek do postaci hetmana Stefana Czarnieckiego?
- Proszę zarecytować zwrotek hymnu Polski, która mówi o hetmanie Stefanie Czarnieckim.

MATERIAŁ DYDAKTYCZNY:

Stefan Czarniecki herbu Łódzia urodził się ok. 1599 roku w Czarnicy. Zasłynął jako wybitny dowódca wojskowy i strateg, mistrz w prowadzeniu „wojny podjazdowej” przeciw wojskom Karola X Gustawa w czasie potopu szwedzkiego. Miał też poważny wkład w walkach podczas powstania Chmielnickiego i w trakcie wojny polsko-rosyjskiej 1654–1667.

Walczył ze Szwedami, Tatarami, Kozakami, Moskalami i Siedmiogrodzianami. Brał udział m.in. w bitwach pod Chocimiem, Smoleńskiem, Beresteczkiem, Warką. W ciągu swojego życia pełnił wiele funkcji. Był oboźnym wielkim koronnym i kasztelanem kijowskim, starostą kowelskim, wojewodą ruskim, starostą tykocińskim, wojewodą kijowskim i hetmanem polnym koronnym.

Niewiele wiadomo o dzieciństwie i młodości Stefana Czarnieckiego. Urodził się w Czarncy koło Włoszczowy, pochodził ze średniozamożnej rodziny szlacheckiej, która miała stosunkowo niewiele dóbr dziedzicznych. Większość dzierżawionych przez nią ziem stanowiły królewszczyzny. Ponieważ jego ojciec starosta chęciński i żywiecki Krzysztof Czarniecki herbu Łódzia, miał z Krystyną Rzeszowską dziesięciu synów, nie był w stanie wszystkim zapewnić majątku i kariery. Dlatego czterech jego synów, m.in. Stefan, trafiło do zawodowej służby wojskowej.

Korzystając z krótkich przerw w działaniach wojennych Stefan Czarniecki odwiedzał Czarncę i rozbudowywał rodzinne gniazdo.

Całe życie dążył do założenia potężnego rodu, lecz nie doczekał się nigdy syna (w 1637 roku Czarniecki wziął ślub z Zofią Koberzycką, z którą miał dwie córki [kiedy się żenił miał 37 lat]). Także żaden z jego braci oprócz Marcina nie doczekał się męskiego potomka.

Sześć tygodni przed śmiercią, 2 stycznia 1665 roku Czarniecki przyjął buławę pełną koronną, odebraną Lubomirskiemu. Zmarł w czasie podróży do Lwowa 16 lutego 1665 roku w Sokołówce koło Złoczowa na Wołyniu.

Po wielkich uroczystościach pogrzebowych w Warszawie hetman został pochowany w rodzinnej wsi Czarncza, w kościele ufundowanym przez siebie samego. Ciało spoczywa w krypcie kościoła – w sarkofagu z czerwonego piaskowca. Sarkofag odsłonięto w 1937 roku podczas ogólnopolskich uroczystości, w których uczestniczył Marszałek Polski Edward Rydz-Śmigły.

W XIX wieku do kościoła dobudowano kaplicę, w której zgromadzono liczne pamiątki po hetmanie, m.in. obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem pochodzący z ołtarza polowego Stefana Czarnieckiego, srebrny krzyż ofiarowany do kościoła jako wotum ślubne Zofii i Stefana Czarnieckich, naturalnej wielkości portret hetmana na koniu, niesiony podczas jego pogrzebu, kapę z kapturem wykonaną z czapraka konia króla szwedzkiego Karola Gustawa.

Stefan Czarniecki jest uważany za polskiego bohatera narodowego. Mówi o nim jedna ze zwrotek *Mazurka Dąbrowskiego*:

*Jak Czarniecki do Poznania
po szwedzkim zaborze,
dla ojczyzny ratowania
wrócim się przez morze.*

Czarniecki jest obecny w literaturze, malarstwie, uwieczniony w postaci rzeźb, jest też patronem wielu szkół i obiektów w Polsce. Imię Czarnieckiego nosi, m.in. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 we Włoszczowie.

PUNKT KONTROLNY NR 3 - KURZELÓW

PYTANIA:

1. W jakiej miejscowości znajdują się źródła Białej Nidy?
2. Jak potocznie nazywa się włoszczowskie grodzisko?
3. Od jakiego imienia pochodzi nazwa miasta Włoszczowa?
4. Podaj nazwisko „króla czekolady” pochodzącego z Bieganowa.
5. Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się słynny Murowaniec.
6. W jakim stylu architektonicznym został wybudowany kościół w Kurzelowie?
7. Nazwisko jakiego bohatera narodowego, pochodzącego z Ziemi Włoszczowskiej, utrwalone jest w hymnie państwowym?
8. Gdzie urodził się Jan Brożek?
9. Jak nazywa się rezerwat przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego chroniący las bukowy?
10. Jak nazywa się rezerwat przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego chroniący roślinność kserotermiczną?
11. W jakiej miejscowości znajduje się XVIII-wieczny drewniany kościół pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej?
12. W jakiej miejscowości znajduje się kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca z XVIII wieku?
13. Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się spichlerz w stylu romantycznego gotyku.
14. Jak nazywa się rezerwat przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego chroniący podmokły las olchowy?
15. Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się murowany wiatrak.
16. Ile gmin wchodzi w skład powiatu włoszczowskiego?

17. W jakiej miejscowości znajduje się Izba Pamięci Hetmana Stefana Czarnieckiego?
18. Jaki ród, legitymujący się herbem Starykoń, związany był z Włoszczową, Seceminem i Krasocinem?
19. Jak nazywa się park krajobrazowy zlokalizowany w północnej części regionu?
20. Podaj nazwę rezerwatu ornitologicznego zlokalizowanego w okolicy Kurzelowa.
21. Gdzie znajduje się drewniana kaplica cmentarna pw. Świętej Anny z połowy XVII wieku?
22. Podaj nazwę miejsca, gdzie znajdują się relikty warownego dworu (zamku) dawnych właścicieli Włoszczowy.
23. Gdzie znajduje się sanktuarium Matki Bożej Płaczącej z pocz. XX wieku?
24. Kto dowodził oddziałami powstańczymi w bitwie 6 czerwca 1794 roku?
25. Jakiego koloru jest szlak turystyczny określany kosynierskim?
26. W którym roku Włoszczowa otrzymała prawa miejskie?
27. Podaj nazwę miejscowości, w której znajdują się ruiny XVI-wiecznego kościoła/zboru św. Michała.
28. Komu poświęcony jest obelisk w arboretum w Czarnicy?
29. W jakiej miejscowości znajduje się pokolegiacki kościół pw. Wniebowzięcia NMP?
30. Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się gotycki kościół pw. św. Małgorzaty.

MATERIAŁ DYDAKTYCZNY:

W skład powiatu włoszczowskiego wchodzi 6 gmin: Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Radków, Secemin i Włoszczowa. Na ich terenie znajdują się miejscowości z ciekawymi zabytkami, miejscami historycznymi, czy związane ze sławnymi postaciami. Poniżej przedstawiono wybrane zagadnienia.

Gmina Kluczewsko

Kluczewsko

W Kluczewsku warto zobaczyć:

- kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca z XVIII wieku,
- spichlerz pochodzący z I połowy XIX wieku, w stylu romantycznego neogotyku,
- park dworski z połowy XVII wieku.

W pobliskiej Łapczynej Woli warto zobaczyć ruiny zboru kalwińskiego z XVII w.

Na terenie gminy Kluczewsko znajdują się dwa rezerwaty przyrody:

- „Bukowa Góra” - rezerwat leśny utworzony w 1959 r. z fragmentem lasu bukowego o charakterze pierwotnym z gatunkami roślin chronionych;
- „Murawy Dobromierskie” - rezerwat stepowy, utworzony w 1989 r. chroniący nawapienne murawy i zarośla kserotermiczne z bogatą i unikalną florą i fauną.

Rezerwaty te położone są na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina Krasocin

Krasocin

Nazwa wsi pochodzi od imienia jej założyciela – Krasoty. Z Krasocinem kojarzony jest przede wszystkim murowany wiatrak z 1920 r., stojący na wzniesieniu na północny wschód od kościoła, na tle malowniczych pól. Jeszcze tuż przed 2000 r. zdobiły go nieruchome i nadgryzione zębem czasu śmigie. Dziś wiatrak czeka na przywrócenie dawnej świetności, by znów być pięknym symbolem wsi.

W Krasocinie warto zobaczyć:

- murowany wiatrak z 1920 r.,
- XIX-wieczny kościół pod wezwaniem św. Tekli,
- sztuczną grotę wybudowaną w latach 1909-1913,
- pozostałości parku podworskiego w Nowym Dworze.

Oleszno

W Olesznie warto zobaczyć dwór wybudowany przez Niemojewskich w XVIII w.

W pobliżu wsi znajduje się potężny kompleks podmokłych lasów olsowych. Jest to największe tego typu zbiorowisko leśne w środkowej Polsce. Utworzono tutaj w 1971 r. rezerwat leśny „Oleszno” chroni fragment drzewostanów wielogatunkowych o charakterze naturalnym, z udziałem olszy czarnej i jesionu wyniosłego.

Gruszczyń

W Gruszczyńcu warto zobaczyć ruiny XVI-wiecznego kościoła/zboru św. Michała.

Gmina Moskorzew

Moskorzew

W Moskorzewie warto zobaczyć:

- zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Małgorzaty, w skład którego wchodzi kościół murowany z IV w. i murowana plebania z przełomu XIX/XX w.,
- pozostałości zespołu dworskiego złożonego z murowanej wieży mieszkalno-obronnej z przełomu XIV/XV w. (tzw. Murowańca), oficyny z poł. XIX w. zwanej pałacem oraz naturalistycznego parku podworskiego ze stawem i figurą św. Jana Nepomucena,
- kaplicę cmentarną z XIX w.

W parku dworskim w Moskorzewie znajdują się źródła **Białej Nidy**.

Chebdzie

Na polach między wsiami Chebdzie i Wywła rozegrała się, 6 czerwca 1794 r., bitwa między wojskami Tadeusza Kościuszki, a wojskami rosyjskimi i pruskimi, która przeszła do historii pod nazwą bitwy pod Szczekocinami. W miejscowości Chebdzie naczelnik insurekcji dowodził polskimi oddziałami z górującego nad okolicą wzgórza o nazwie Złota Góra. W 1917 roku, w setną rocznicę śmierci Kościuszki, usypany tam został kopiec zwieńczony krzyżem i posadzona topola czarna (dziś jest ona chroniona jako pomnik przyrody, bardziej ze względów historycznych niż przyrodniczych). Z Moskorzewa do Szczekocin biegnie żółty szlak turystyczny, tzw. kosynierski.

Gmina Radków

Dzierzów

W tutejszym sanktuarium znajduje się cudowny obraz Matki Bożej Płaczącej. Na znajdującej się w kościele tablicy można przeczytać, że został ocalony przed zniszczeniem w czasie bitwy z Kozakami i Tatarami pod Beresteczkiem.

Bieganów

W tej miejscowości urodził się w 1873 r. i spędził lata dzieciństwa Adam Piasecki – „król czekolady”, założyciel firmy Wawel. Batonik „Danusia”, najstarszy wyrób firmy Wawel, który zna każdy Polak – to podobno „owoc miłości” Adama Piaseckiego do pewnej pracownicy. Opracowana samodzielnie przez niego receptura została zamknięta w smaku delikatnej czekoladki, zaś urodę Danusi uwiecznia portret na opakowaniu batonika.

W Bieganowie warto zobaczyć klasycystyczny dwór z drugiej połowy XIX w. i park. W parku w Bieganowie rośnie lipa drobnolistna, będąca pomnikiem przyrody. Prawdopodobnie liczy około 300 lat.

Kossów

W Kossowie warto zobaczyć:

- XVIII-wieczny drewniany kościół pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej ze stojącą obok drewnianą dzwonnica,
- drewniany młyn nad Kwilinką.

Gmina Secemin

Secemin

Secemin położony był niegdyś wśród bagien i mokradeł, przez które przepływała rzeczka Seca. To prawdopodobnie jej miejscowość zawdzięcza nazwę. W średniowieczu krzyżowały się tutaj szlaki komunikacyjne prowadzące do Mstowa, Częstochowy i dalej do Wrocławia oraz do Małogoszcza i na Ruś, kolejny do Krakowa. Secemin istniał już w XIII w., a wiek później stał się miastem, należącym do rodu Okszców. W 1395 r. Władysław Jagiełło nadał miasto Piotrowi Szafrącowi z Łuczyc herbu Strykoń. Ród Szafranców gospodarzył w Seceminie do XVII w., zamieniając osadę na ośrodek innowierczy. Ufundowano przy zborze szkołę wyższą, szczycącą się wysokim poziomem nauczania. W Seceminie odbywały się synody kalwińskie. Po śmierci ostatniego z tego rodu, Andrzeja, miasto przeszło w ręce Dembińskich, a dalej Czarnockich, Marchockich, w XIX w. Michałowskich i Lohmanów. Ci ostatni gospodarzyli do 1946 roku. Od II połowy XIX w. Secemin stał się wsią, tracąc prawa miejskie.

W Seceminie warto zobaczyć:

- kościół pod wezwaniem św. Katarzyny i Jana Ewangelisty z XV w.,
- pozostałości założenia dworskiego i parku,
- układ urbanistyczny z rynkiem.

Gmina Włoszczowa

Włoszczowa

Nazwa wywodzi się od staropolskiego imienia Włoszcz. Pierwsze zapiski dotyczące Włoszczowy pochodzą z XIV i XV w. W 1389 r. miejscowość przeszła na własność marszałka koronnego Dymitra z Goraja, a później kasztelana dobrzyńskiego Piotra z Radomina. To prawdopodobnie za tego ostatniego powstał gródek, którego relikty znajdują się na włoszczowskich łąkach (Kopiec). Przed rokiem 1511 Włoszczowa stała się własnością rodu Szafranców z Pieskowej Skały herbu Strykoń. W tym też okresie powstaje warowny dwór w Podzamczu. W 1539 r. Hieronim Szafranec otrzymał z rąk króla Zygmunta Starego prawa miejskie dla Włoszczowy. Kolejnymi właścicielami miasta byli Straszowie, Dąbscy, Otfinowscy. W 1761 r. dobra włoszczowskie zakupił Jan Małachowski, kanclerz wielki koronny. W 1860 r. Włoszczowę nabyli Niemojewscy, którzy posiadali już pobliskie Oleszno, byli oni ostatnimi jej właścicielami. W czasie powstania styczniowego kilku mieszkańców brało udział w walkach. W 1869 r. ukaz carski odebrał Włoszczowie prawa miejskie (odzyskane w 1915 r.).

We Włoszczowie warto zobaczyć:

- barokowy kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, powstały wskutek rozbudowy kaplicy, którą wzniesiono w 1647 roku, w miejscu objawień Maryi,
- XVI-wieczny układ urbanistyczny – kwadratowy rynek z wychodzącymi z naroży uliczkami, które krzyżują się ze sobą pod kątem prostym,
- klasycystyczny kościół pw. Wszystkich Świętych wzniesiony w 1786 roku z fundacji Ewy z Męcinińskich Małachowskiej,
- relikty warownego dworu (zamku) dawnych właścicieli Włoszczowy, znajdujące się na Podzamczu,
- średniowieczny gródek (Kopiec) zwieńczony figurą św. Jana Nepomucena z II poł. XVIII w.,
- XIX-wieczne figury św. Floriana: na rynku oraz przy skrzyżowaniu ulic Partyzantów, Różanej i Kusocińskiego, w miejscu istnienia dawnego kościoła pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła i św. Mikołaja.

Czarnca

Nazwa wsi wywodzi się prawdopodobnie od starożytnego imienia Czarnek lub Czarnko, albo – jak woli legenda – czarnych lasów. Wieś istniała zapewne w średniowieczu, a pierwsze przekazy historyczne pochodzą z 1366 r. Wtedy właścicielem osady był niejaki Budza, który zaczął podpisywać się „na Czarncy”. W 1587 r. właścicielem Czarncy był dziadek słynnego hetmana, Jan Czarniecki. Po nim dobra przejął jego syn Krzysztof, który ożenił się z Krystyną z Rzeszowskich z Rzeszówka. Mieli oni 10 synów i jedną córkę. Dobra po ojcu odziedziczył Stefan.

W Czarncy warto zobaczyć:

- pomnik Stefana Czarnieckiego z 1999 r. przed budynkiem szkoły,
- budynek szkoły z 1936 r. wybudowany jako „pomnik” dla bohatera narodowego, znajduje się tutaj Izba Pamięci Hetmana Stefana Czarnieckiego, którego imię pojawiło się w hymnie narodowym,
- kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP i św. Floriana, będący fundacją i mauzoleum Czarnieckiego, z licznymi pamiątkami,
- park-arboretum założony w latach 60. XX w. i znajdujące się w nim relikty dworu Czarnieckich,
- pomnikowe lipy wokół kościoła i w arboretum,
- obelisk w arboretum poświęcony Stefanowi Czarnieckiemu.

Kurzelów

Nazwa wywodzi się od imienia Kurzel. Prawdopodobnie znajdował się tutaj gród obronny, ufundowany przez stronnika Zbigniewa, Gallusa Kurzela. W trakcie walk Zbigniewa z bratem Bolesławem Krzywoustym i po zwycięstwie tego drugiego gród ten został całkowicie zniszczony zimą 1108 r. W 1136 r. powstała w Kurzelowie parafia i być może już wtedy miejscowość weszła w skład dóbr arcybiskupów gnieźnieńskich. Arcybiskup Jakub Świnka w 1285 r. nadał osadzie prawa miejskie średzkie. O rozwój Kurzelowa dbali sami arcybiskupi gnieźnieńscy. To dzięki nim pod koniec XII lub na początku XIII w. przy drewnianym kościele pod wezwaniem św. Wojciecha erygowano kolegiatę, a w 1306 roku utworzono tutaj siedzibę archidiakonatu, która obejmowała 72 parafie. Arcybiskup Jarosław Bogoria Skotnicki wybudował w Kurzelowie, w latach 1342-1360, nową, murowaną kolegiatę w stylu gotyckim, pw. Wniebowzięcia NMP, a w 1369 r. ufundował szkołę kolegiacką, która później wydała wielu znanych Polaków, tj.: Jana Muszyńskiego (Musceniusza), Stanisława Jakobczyka (Jakobejusa), Macieja Kwaśniewicza, Pawła Herkę, Marcina Barszcza i Jana Brożka. Od poł. XVII w. zaznacza się stopniowy upadek miasta. Kryzys gospodarczy Kurzelowa dopełniły wojny szwedzkie. W kilkanaście lat po utracie niepodległości zlikwidowano archidiakonat kurzelowski. W czasie powstania styczniowego mieszkańcy Kurzelowa brali w nim czynny udział. Konsekwencją była utrata praw miejskich w 1869 roku.

W Kurzelowie warto zobaczyć:

- pokolegiacki kościół pw. Wniebowzięcia NMP, ufundowany w 1360 r.,
- groby powstańców styczniowych, grób babki Stefana Żeromskiego – Agnieszki z Jackowskich Katerli,
- pomnik poświęcony żołnierzom poległym podczas II wojny światowej oraz obelisk poświęcony Janowi Brożkowi. Oba obiekty znajdują się w rynku,
- drewnianą kaplicę cmentarną pw. Świętej Anny z połowy XVII wieku.

Na terenie gminy Włoszczowa w obrębie kompleksu Lasów Kurzelowskich zlokalizowany jest jeden rezerwat ornitologiczny Ługi, założony w 1981 r., który chroni naturalny zespół wodno-błotno-bagienny i leśny z łągowiskami i warunkami bytowania rzadkich i chronionych ptaków. W rezerwacie występuje także wiele

rzadkich i chronionych gatunków roślin. Ponadto w okolicach Kurzelowa (uroczyisko Dronowe Niwy) znajduje się ciekawy pomnik przyrody – grupa ok. 300-letnich dębów szypułkowych.

PUNKT KONTROLNY NR 4 - KONIECZNO

PYTANIA:

1. Ile nadleśnictw wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu?
2. Ile jest rezerwatów przyrody na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa?
3. Wymień 3 rezerваты przyrody znajdujące się na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
4. W którym roku został powiększony Rezerwat Oleszno ?
5. W którym roku został utworzony Rezerwat Ługi ?
6. W którym roku został utworzony Rezerwat Ewelinów ?
7. Jaką powierzchnię ma aktualnie rezerwat Oleszno?
8. Jaką powierzchnię ma rezerwat Ługi?
9. Jaką powierzchnię ma rezerwat Ewelinów?
10. Ile gatunków ptaków stwierdzono na terenie rezerwatu Ługi?
11. W którym roku został utworzony Przedborski Park Krajobrazowy?
12. Wymień 3 gatunki owadów występujących na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.
13. Wymień 3 gatunki ptaków występujących na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.
14. Wymień 3 gatunki ssaków występujących na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.
15. Wymień 3 gatunki płazów występujących na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.
16. Wymień 3 gatunki gadów występujących na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.
17. Wymień 3 gatunki roślin chronionych występujących na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
18. Wymień 3 gatunki owadów chronionych występujących na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
19. Wymień 3 gatunki ptaków chronionych występujących na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
20. Gospodarka łowiecka - wymień 3 gatunki zwierzyny grubej występującej na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
21. Gospodarka łowiecka - wymień 3 gatunki zwierzyny drobnej występującej na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa.
22. Ile jeleni żyje na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa?
23. Ile saren żyje na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa?
24. Ile dzików żyje na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa?
25. Ile pomników przyrody ustanowiono na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa?

MATERIAŁ DYDAKTYCZNY:

Nadleśnictwo Włoszczowa jest jednym z 23 nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Położone jest w zachodniej części województwa świętokrzyskiego, powiatach: włoszczowskim, koneckim, jędrzejowskim i kieleckim, na terenie gmin: Włoszczowa, Łopuszno, Słupia Konecka, Krasocin, Małogoszcz, Oksa.

Rezerваты przyrody położone na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa:

„**OLESZNO**” - florystyczny rezerwat częściowy na terenie leśnictwa Zabrody o powierzchni 31,43 ha został utworzony w 1970 roku w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu drzewostanów wielogatunkowych o charakterze naturalnym, ze znacznym udziałem olszy czarnej i jesionu wyniosłego. **W roku 2006 został powiększony do 262,73 ha.** Ponadto celem ochrony rezerwatowej jest zachowanie gatunków roślin zagrożonych i chronionych np. wawrzynek wilczelyko, kokoryczka okółkowa, liczydło górskie, cis pospolity. Poza unikatową florą stwierdzono tu występowanie wielu gatunków ptaków chronionych np. bociana czarnego, orlika krzykliwego. Przedmiotem ochrony jest ekosystem leśny, miejscami stale potopiony, o urozmaiconej i bogatej roślinności, stosunkowo mało zniekształconej gospodarką leśną. Występują tu bogate zespoły siedlisk mokrych i wilgotnych z udziałem siedlisk grądu niskiego, olsu i olsu jesionowego.

„**ŁUGI**” - faunistyczny rezerwat częściowy na terenie leśnictwa Kurzelów o powierzchni 88,07 ha. **Został utworzony w 1981 roku** w celu zachowania miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-bagiennym i leśnym. Przedmiotem ochrony jest awifauna oraz wodno-bagienny ekosystem leśny. **Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 46 gatunków ptaków**, w tym 38 lęgowych i prawdopodobnie lęgowych oraz 8 gatunków zalatujących w okresie lęgowym. Na szczególną uwagę zasługują:

bocian czarny, świstun, żuraw, batalion, krzyk, krwawodziób, samotnik, wilga. Ponadto stwierdzono tu 16 gatunków roślin chronionych i zagrożonych, z których na szczególną uwagę zasługuje rosiczka długolistna.

„EWELINÓW” - został utworzony w 2006 roku. Jest rezerwatem częściowym, w którym głównym przedmiotem ochrony są chronione, zagrożone i rzadkie gatunki roślin naczyniowych, a także fragment krajobrazu: zbiorowiska leśne, łąkowe i bory mieszane. **Obszar rezerwatu wynosi 14,89 ha**, obejmuje południowo- zachodnią część oddziału 26 obrębu Oleszno i zajmuje dwa pododdziały. Lista gatunków chronionych, zagrożonych i rzadkich w rezerwacie jest bogata, jak na tak mały obszar i obejmuje 23 taksonów. Do grupy gatunków podlegających całkowitej ochronie zaliczono 14 roślin: Orlik pospolity, Buławnik wielkokwiatowy, Buławnik czerwony, Wawrzynek wilczełyko, Naparstnica zwyczajna, Kruszczyk szerokolistny, Goryczka wąskolistna, Przyłaszczka pospolita, Lilia złotogłów, Widłak goździsty, Miodownik melisowaty, Gnieźnik leśny, Podkolan biały, Cis pospolity. Do grupy gatunków podlegających ochronie częściowej zaliczono 9 roślin: Konwalia majowa, Kruszyna pospolita, Bluszcz pospolity, Pierwiosnek lekarski, Kalina koralowa, Pajęcznica gałęziasta, Zanokcica skalna, Bodziszek leśny, Fiołek przedziwny.

Park krajobrazowy

Przedborski Park Krajobrazowy utworzony został na mocy Uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach nr 28/280/88 z dnia 10 czerwca 1988 r. Wchodzi on w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych. Położony jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego oraz w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. W woj. świętokrzyskim zajmuje powierzchnię 9165,1 ha.

Przedborski Park Krajobrazowy wraz z otuliną jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w środkowej Polsce. Charakteryzuje się on dużą różnorodnością budowy geologicznej, co wpływa na zróżnicowanie pozostałych elementów środowiska. Część „parku” znajdująca się w zasięgu Nadleśnictwa Włoszczowa, pod względem geomorfologicznym należy do Pasma Przedborsko-Małogoskiego, Niecki Włoszczowskiej i Wzgórz Łopuszańskich. **Roślinność naczyniowa liczy tu ponad 600 gatunków**, w tym wiele spośród gatunków rzadkich i prawnie chronionych między innymi: *cis pospolity, wierzba borów-kolistna, wiśnia karłowata, wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, pełnik europejski, zawilec wielkokwiatowy, dziewięciśli bezłodygowy, orlik pospolity, kosaciec syberyjski, i wiele innych.* Na obszarze „Parku” można spotkać wiele rzadkich gatunków zwierząt w tym: owady: *paź królowej, szlaczkoń torfowiec, tęcznik mniejszy, borodziej próchnik*; płazy: *traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, rzekotka drzewna*; gady: *jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec, zaskroniec i żmija zygzakowata*; ptaki: *bocian czarny, bocian biały, bąk, bączek, orlik krzykliwy, jarząbek, cietrzew, zimorodek, derkacz, rycyk*; ssaki: *rzęsorek rzeczny, nocek duży, nocek rudy, gacek wielkouchy, bóbr europejski*; oraz wiele innych.

Rośliny chronione występujące na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa:

Barwinek pospolity	Kozłek bzowy	Podkolan biały
Bluszcz pospolity	Kruszczyk szerokolistny	Pomocnik baldaszkowy
Bobrek trójlistkowy	Lilia złotogłów	Porzeczka czarna
Cis pospolity	Marzanka wonna	Przyłaszczka pospolita
Ciemnżyca zielona	Mącznica lekarska	Rosiczka okrągłolistna
Cienistka trójkątna	Naparstnica zwyczajna	Rosiczka długolistna
Długosz królewski	Orlik pospolity	Skrzyp olbrzymi
Grażel żółty	Paprotka zwyczajna	Storczyk szerokolistny
Kalina koralowa	Parzydło leśne	Storczyk plamisty
Kocanki piaszkowe	Pełnik europejski	Wawrzynek wilczełyko
Konwalia majowa	Pierwiosnek wyniosły	Widłakowate
Kopytnik pospolity	Pierwiosnka lekarska	

Zwierzęta chronione występujące na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa

Nadleśnictwo Włoszczowa nie jest wystarczająco rozpoznane pod względem faunistycznym, w związku z tym zamieszczenie pełnej listy gatunków zwierząt podlegających prawnej ochronie nie było możliwe. Na terenach leśnych występuje wiele zwierząt spośród gatunków chronionych, w tym liczne gatunki ptaków, które tu gniazdują bądź okresowo zalatują. Najlepiej poznaną grupą zwierząt, bytującą na terenie lasów są ssaki lowne, których liczebność jest corocznie inwentaryzowana, a populacja regulowana. Monitorowaniu podlegają również szkodniki owadzie o znaczeniu gospodarczym.

Poniżej zebrano niektóre gatunki zwierząt podlegające ochronie, których występowanie wiąże się z obszarem lasów administrowanych przez Nadleśnictwo Włoszczowa.

Owady: Biegacz, Czerwończyk nieparek, Tęcznik liszkarz, Tęcznik mniejszy, Mieniak tęczowy, Modraszek telejus, Modraszek alkon, Paź królowej, Paź żeglarz, Trzmiel, Zmierchnica trupia główka, Szlaczkoń torfowiec, Borodziej próchnik, Jelonek rogacz, Pachnica dębowa.

Plazy: Traszka zwyczajna, Traszka grzebieniasta, Rzekotka drzewna, Kumak nizinny, Grzebiuszka ziemna, Ropucha szara, Ropucha zielona, Ropucha paskówka, Żaba wodna, Żaba jeziorkowa, Żaba trawna, Żaba moczarowa.

Gady: Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec zwyczajny, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata, Gniewosz plamisty.

Ptaki: Bocian czarny, Bocian biały, Błotniak stawowy, Błotniak łąkowy, Jastrząb, Krogulec, Myszołów zwyczajny, Myszołów włochaty, Trzmielojad, Orlik krzykliwy, Bielik, Pustułka, Jarząbek, Cietrzew, Derkacz, Żuraw, Kszyk, Krwawodziób, Stalugowa (samotnik), Kukułka, Płomykówka, Pójdźka, Puszczyk, Puszczyk uralski, Uszatka, Lelek, Zimorodek, Dudek, Dzięcioł czarny, Dzięcioł średni, Dzięcioł duży, Dzięcioł zielony, Dzięcioł zielonosiwy, Dzięciołek, Krętogłów, Skowronek borowy, Świergotek polny, Świergotek drzewny, Świstunka leśna, Strzyżyk, Drożdżik, Śpiewak, Słownik szary, Słownik rdzawy, Rudzik, Pleszka, Kwiczol, Piegża, Pierwiosnek, Piecuszek, Mysikrólik, Zaganiacz, Mucholówka mała, Mucholówka szara, Mucholówka żałobna, Kowalik, Pełzacz leśny, Wilga, Kruk, Sójka, Dzwoniec, Kulczyk.

Ssaki: Orzesznica, Bóbr europejski, Wiewiórka, Gronostaj, Łasica, Wydra, Nocek duży, Nocek rudy, Mroczek późny, Borowiec wielki, Gacek szary, Gacek brunatny, Mopek, Zębiełek karliczek, Karlik malutki, Jeż europejski, Kret, Ryjówka aksamitna, Ryjówka malutka, Koszatka, Rzęsorek rzeczny.

Pomniki przyrody

W Nadleśnictwie Włoszczowa ustanowiono 4 pomniki przyrody, w obrębie leśnym Oleszno jest to jedna grupa drzew tj.: dwa dęby bezszypułkowe oraz jeden wiąz, natomiast w obrębie Włoszczowa są to dwie grupy dębów szypułkowych (25 sztuk i 5 sztuk), oraz jedna sosna pospolita.

Gospodarka łowiecka na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa

Łowiectwo jest elementem ochrony środowiska przyrodniczego – tak definiuje je ustawa „Prawo łowieckie” z 1995 r. Zwierzęta łowne (20 proc. gatunków ssaków i 12 proc. ptaków występujących w Polsce) są dobrem ogólnonarodowym i własnością Skarbu Państwa. Gospodarowaniem zwierzyną łowną, zgodnie z zasadami ekologii oraz racjonalnej gospodarki leśnej, rolnej i rybackiej, zajmują się myśliwi zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim oraz leśnicy.

Fauna leśna na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa jest bardzo bogata. **Zwierzyna gruba reprezentowana jest przez jelenie, sarny i dziki.** Okresowo pojawiają się łosie.

Szacuje się, że na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa żyje ok. 200 szt. jeleni, 800 szt. saren i 250 szt. dzików. Z gatunków chronionych (kiedyś łownych) często spotkać można bobra.

Zwierzyna drobna bytująca na terenie naszego nadleśnictwa to lisy, zające, bażanty, kuropatwy, borsuki, kuny i inne.